

PERUSPALVELUT, OIKEUSTURVA JA LUVAT -VASTUUALUEEN ORGANISOINTI ALUEHALLINTOVIRASTOISSA

Sosiaalijohto ry on huolissaan sosiaalihuollon ohjauksen ja valvonnan tilanteesta aluehallintouudistuksen yhteydessä. Asia liittyy myös valvontaresurssien riittävyyteen, sosiaalihuollon substanssiosaamisen varmistamiseen sekä järkevään ja tehokkaaseen toiminnan organisointiin aluehallintouudistuksen yhteydessä. Aluehallintovirastojen organisaatio- ja ohjausryhmän Peruspalvelut, oikeusturva ja luvat –vastuualueen eli POL - vastuualueen organisoitumisehdotuksiin (Valtiovarainministeriön kirje 3.11.2009) Sosiaalijohto ry toteaa seuraavaa:

Sosiaalijohto katsoo, että sosiaalihuollon tehtävät tulee keskittää tulevissa aluehallintovirastoissa omaan yksikkönsä POL -vastuualueella. Tämä tukee yhtenäisen sosiaalihuollon valvonnan muodostumista, ylläpitämistä ja kehittämistä, mikä on edellytys kansalaisten, kuntien ja palveluntuottajien yhdenvertaisuuden toteutumisen turvaamiselle. Lisäksi se mahdollistaa alueellisen organisoitumisen vastuualueella ja käytettävissä olevien resurssien maksimaalisen hyödyntämisen.

Sosiaalijohto ry perustelee kantaansa seuraavasti:

1. Kuntien talousongelmat ovat johtaneet tilanteeseen, jossa kunnat eivät noudata lainsäädännössä kunnille asetettuja määräaikoja toimeentulotuen, lastensuojelun, vammaispalvelujen ja vanhustyön palveluissa. Lisäksi sosiaalihuollossa yksityisten palvelujen käyttö on kasvanut voimakkaasti ja palvelusetelijärjestelmä laajenee. Nämä kaikki yhdessä edellyttävät riittäviä voimavaroja sosiaalihuollon valvontaan ja sosiaalihuollon substanssiosaamisen vahvistamista valvonnan organisaatioita uudistettaessa.
2. Kaikissa VM:n ehdottamissa malleissa kokonaisnäkemys alueen sosiaalihuollon tilasta katoaa. Malleissa organisaation sisällä sosiaalihuollon asiantuntijuus sekä tehtävien hoitaminen pirstaloituu. AVIsta ei löydy koko sosiaalihuollon tehtäväkokonaisuudesta vastaavaa yksikön päällikköä, joka olisi myös vastuualueen johtoryhmässä sosiaalihuollon edustajana. Parhaimmillaankin keskustelu käydään sosiaali- ja terveydenhuollon yhteisen yksikön päällikön kautta. Sosiaalihuolto on kuitenkin terveydenhuollon rinnalla aluehallintoviraston mittavin työalue, kun vertaa sen tehtävää suhteessa kuntien budjetteihin ja palvelujen asiakasmääriin.
3. Yleisluontoinen tai yleishallinnollinen tehtäväkuva hävittää sosiaalihuollon eri sisältöalueiden erityisasiantuntemuksen, mikä vaikuttaa suoraan sosiaalihuollon asiakkaiden oikeusturvan toteutumiseen. Sosiaalihuollon valvontatehtävissä henkilöstön tulee täyttää sosiaalihuollon kelpoisuusehtojen edellyttämä pätevyys.
4. Sosiaalihuollon asiakkaan, oli kyseessä sitten yksittäinen henkilö tai kunta tai yhteistoiminta-alue, on vaikea löytää itselleen keskustelukumppani tai juuri hänen kysymykseensä vastauksen antava asiantuntija pirstaleisesta organisaatiosta.
5. Huomattava on lisäksi, että sosiaalihuollon asiat ovat suurelta osin salassapidettäviä. Tästä näkökulmasta on asianmukaista, että niitä käsitellään keskitetysti.
6. Kantelujen kautta saadaan tietoa yksittäisen henkilön oikeusturvan toteutumisen lisäksi kunnan palvelujärjestelmän toiminnasta. Kantelujen kautta yksittäisen kunnan

sosiaalihuollon toiminta tulee tarkasteltavaksi yksilön kokemusta laajempaan eikä kanteluja tulisi erottaa lähtökohtaisesti juridisten kysymysten tarkasteluksi. Kanteluinstituutio on ollut tärkeä valvonnan, ohjauksen ja vaikuttamisen väline lääninhallitukselle ja olisi myös tulevalle aluehallintovirastolle. Kantelutehtävän hoitamista ei siten tulisi siirtää erilleen sosiaalihuollon substanssiosaamisesta ja muista sosiaalihuollon tehtävistä.

7. Yksityisiä sosiaalipalveluja ei voida käsitellä yksinomaan elinkeinonharjoittamisena, vaan sosiaalipalveluiden ensisijaisena tehtävänä on turvata yhteiskunnan heikoimmassa asemassa olevien ja suojaa tarvitsevien asiakasryhmien, kuten esim. lasten, kehitysvammaisten ja vammaisten henkilöiden sekä vanhusten palvelujen saanti. Lupahallinnon tehtävänä on toimia ennakkollisena valvontana yksityisten sosiaalipalvelujen valvonnasta annetun lain edellyttämällä tavalla. Keskeinen ongelma esitetyissä organisoitumismalleissa liittyy myös aluehallintoviraston perustehtävän, sosiaalihuollon lainsäädännön ohjaustehtävän toteutumiseen. Sosiaalihuollon asiantuntijan tulee olla sosiaalihuollon tulkkinä alueella, välittää tietoa sosiaalihuollon palvelujen tilanteesta alueilta esim. STM:lle sekä välittää tietoa alueelle esim. jalkauttamalla lainsäädäntöä, jolloin tulkinnan ja näkemyksen tulee olla yhteneväinen.
8. Sosiaalihuollon tehtävien keskittäminen omaan yksikköön tukee yhteisen ja yhtenäisen sosiaalihuollon tulkinnan muodostumista, ylläpitämistä ja välittämistä, mikä on edellytys kansalaisten, kuntien ja palveluntuottajien yhdenvertaisuuden toteutumisen turvaamiselle. Lisäksi se mahdollistaa alueellisen organisoitumisen ja käytettävissä olevien resurssien maksimaalisen hyödyntämisen AVI:ssä.

Helsingissä 26.11.2009

Sosiaalijohto ry: puolesta

Jouni Nummi
puheenjohtaja
jouni.nummi@esko.fi

gsm 044 415 6701

Niina Korpelainen
sihteeri
niina.korpelainen@kouvola.fi

gsm 044 223 8824

Jakelu:

STM, kansliapäällikkö Kari Välimäki
STM, ylijohtaja Raimo Ikonen
STM, apulaisosastopäällikkö Mikko Staff
STM, apulaisosastopäällikkö Reijo Väärälä
STM, finanssisihteeri Carolina Sierimo
VM, alivaltiosihteeri Juhani Turunen
VM, hallitusneuvos Tarja Hyvönen
ESLH, maaherra Anneli Taina
ISLH, osastopäällikkö Elli Aaltonen
VM, neuvotteleva virkamies Anu Nousiainen